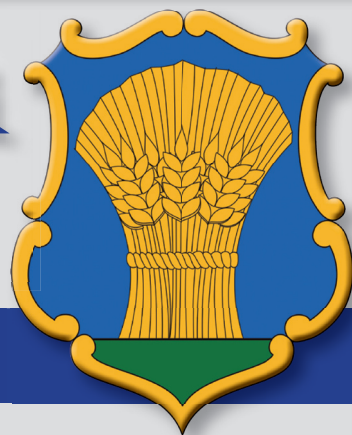
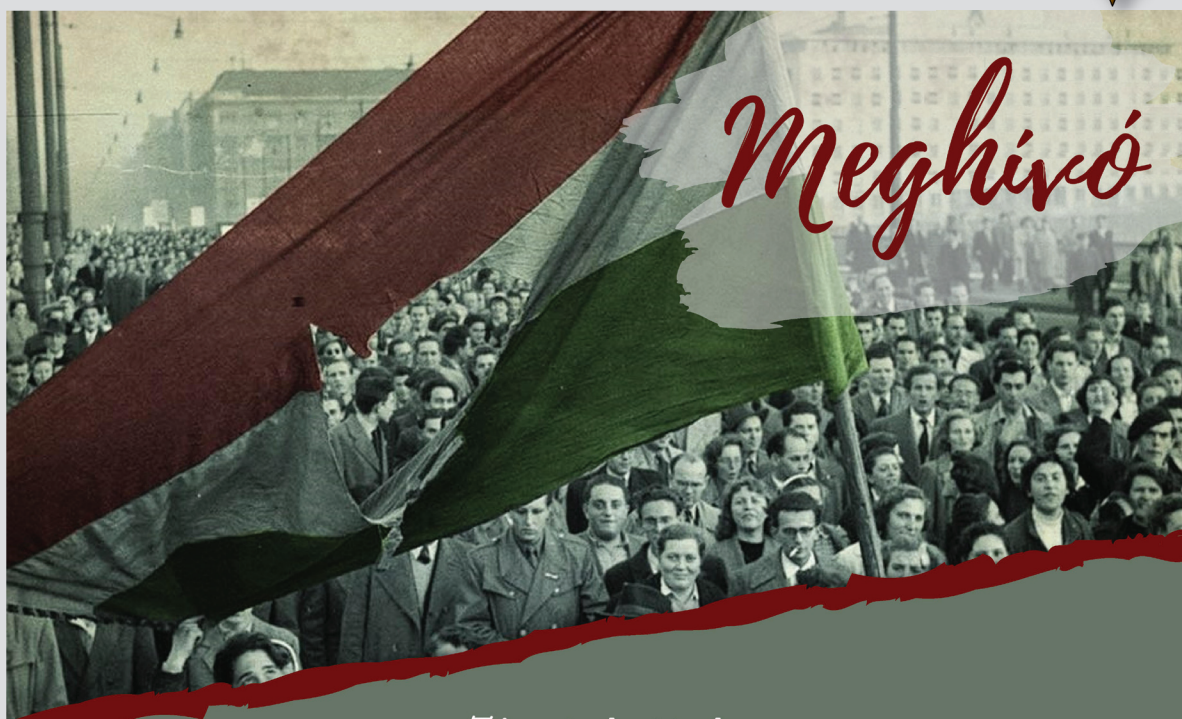

Alsónémedi Hírmondó

XXX. évfolyam 10. szám
2020. október
ÜNNEPI SZÁM

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának és Képviselő-testületének ingyenes tájékoztató és kulturális folyóirata

Tisztelettel
meghívjuk községünk lakosságát

2020. október 23-án 17 órára

a Községháza előtti 1956-os domborműnél
tartandó községi megemlékezésünkre.

Ünnepi beszédet mond:

Tolnai Zoltán

a Baktay Ervin Gimnázium történelemtanára

**Gyűjtsunk együtt
mécsest 56-os hőseink emlékére!**

A megemlékezés online is követhető a Művelődési
Ház honlapján és facebook oldalán.

<https://muvhaz-alsonemedi.hu/>

Az 1956-os forradalom és szabadságharc összefüggései

Az 1956-os forradalmat megelőző hét esztendő leggyűlöltebb kommunista diktátora Rákosi Mátyás és társai. Az elkeseredés és düh nyomán, 1956 őszén küszöbön állt a forradalom Magyarországon. A megmozdulásoknak három jelentős előzménye volt!

Először is Losonczy Géza, a Petőfi-kört szervező újságíró nyíltan kritizálta Gerő Ernőt a Magyar Nemzet napilapban. A cikk egyértelműen jelezte a formálódó magyar ellenzék tettvágását, melyet tovább serkentett a Magyar Írók Szövetsége is, mely 1956 szeptemberében nyíltan követelte Nagy Imre visszatérését. Az előzmények sorában a második Rajk László újratemetése volt 1956. október 6-án, az aradi vértanúk napján. A temetés óriási politikai tüntetéssé változott, melyen egyes becslések szerint körülbelül 200 ezer fő vett részt előbb a Kerepesi temetőben, majd a Batthyány örökmécsesnél!

A harmadik előzmény a lengyelországi események

1956 előtt Magyarország teljhatalmú urai: Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Farkas Mihály és Péter Gábor

nyomán kezdődő szerveződés. Az 1956 őszén kirobbant a Poznani munkásfelkelés, melynek hatására jelentős szovjet ellenes tüntetések kezdődtek országszerte. Válaszul 1956 október 21-én a szovjet csapatok megindultak Lengyelországba, hogy erőszakkal vessenek gátat a további eseményeknek.

1956 október 16-án Szegeden párttól független ifjúsági szervezet alakult, a MEFESZ (Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetsége). Alig egy héttel később pedig 1956 október 22-én a budapesti műegyetemen 16 pontos kiáltvány készült a legfontosabb követelésekről, melynek főbb pontjai: a szovjet hadsereg kivonulása, Nagy Imre kormányfői kinevezése, többpárti szabad választások megtartása, szabadságjogok biztosítása, a magyar nemzeti szimbólumok szabad használata, Rákosi bíróság elé állítása, és a bérek rendezése. Az egyetemisták október 22-én, a Budapesti Műszaki Egyetem nagygyűlésén fontos döntésre jutottak: másnap a lengyel eseményekre reagálva, szimpátiatüntetést fognak tartani a lengyel-magyar barátságot jelképező Bem József szobor környékén. A pártvezetés ugyan hosszú vita után végül engedélyezte a lengyel szimpátiatüntetést, ám elkéstek az engedményekkel. A nagy napon három fontos forradalmi központ alakult ki. Az első maga a Bem tér, a másik csoport előbb a Petőfi szobornál meg-

hallgatta Sinkovits Imre szavalatát, a Nemzeti dalt, illetve a forradalom 16 pontos követelés listáját, majd ezt követően vonultak a Bem térre. Itt megszületett a forradalom jelképe, a közepén lyukas nemzeti zászló, melyből kivágták a népre erőltetett és történelmüktől idegen kommunista címet. Innen a közben már 200 ezer főre duzzadt tömeg a Parlament elé ment, és Nagy Imre megjelenését követelte. A forradalom emblematikus megmozdulása volt a városligeti, 1951-ben épült 8 méteres Sztálin szobor ledöntése. A rádió azért volt a forradalmárok fontos célpontja, mert a 16 pont közzététele szempontjából kulcskérdés lett elfoglalása. A rádiónál a katonák egy része váratlanul átállt, így először úgy tűnt áldozatok nélkül is megszerezhető lesz az épület. Ám ekkor az ÁVH emberei az ablakokból tüzet nyitottak a forradalmárookra, így a szabadságharc később hosszúra nyúló áldozati listáján megjelentek az első hősi halottak nevei. A rádiónál folyó eseményekkel egy időben, de 1600 kilométerrel keletebbre - Moszkvában - este 21-órakor Nyikita Hruscsov, két fontos döntést hozott! Egyrészt a Budapest környéki laktanyákból harckocsikat rendelt a városba, másrészt utasítást adott átmeneti időnyerés céljából arra, hogy a magyar tömegek által követelt Nagy Imrét időlegesen miniszterelnökké nevezzék ki.

A forradalom második napja a harcok megindulását hozta, ugyanis a Hruscsov által küldött tankok reggelre megjelentek Budapest utcáin. A magyar felkelők

azonban szembe szálltak velük, és a laktanyákból szerzett fegyverrel megindították a szabadságharcot. A legfőbb budapesti felkelő központok: Széna tér, a Baross tér, a Corvin köz, a Mester utca és a Tüzoltó utca. A forradalom és szabadságharc országos méretűvé vált, amikor a nagyobb városokban is tüntetések kezdődtek. Moszkva utasítására leváltották Gerő Ernőt, és helyére a fiatalabb és a tömegek számára nagyrészt még ismeretlen Kádár Jánost nevezték ki.

Október 25-én a budapesti lakossága ismét a parlament elé vonult, ám a háztetőkről az államvédelmi hivatal pribékjei tüzet nyitottak a védtelen, békés emberekre, mintegy 80-100 életet kioltva, ez a tragikus esemény véres csütörtökként marad fent a magyar nép emlékezetében.

Október 26-án a negyedik nap, a Kilián laktanya is az események középpontjába került, mikor Maléter Pál ezredes a szabadságharcosok oldalára állt. Úgy tűnt a forradalom győzelmének esélye és ezzel a reménykedés lángja újra magasba csaphat. Október utolsó napjaiban a vidéki harcok több helyen felülmúlták a pesti eseményeket is, így Mosonmagyaróváron a karhatalom által elrendelt sortűz 100 halottat követelt.

Az 1956 október 28 - november 3. közti hét nap a forradalom győzelmi időszaka volt.

Nagy Imre október 28-án délután megtartott rádióbeszédében kifejtette legfőbb célkitűzéseit. Ezek közt első az volt, a magyarországi forradalom mint Nemzeti Demokratikus Mozgalom terminus elfogadtatása a világgal, valamint tüzszüneti megállapodás elérése. A második célnak a szovjet csapatok kivonulását tekintette, majd ezt követte az ÁVH feloszlatása, amnesztia a politikai foglyoknak. A miniszterelnök a demokrácia feltételeit akarta megteremteni a szabadságjogok és a szabad választások, többpárt rendszer kialakításával. A hosszabb távú célok közt előkelő helyet foglalt el a régi magyar jelképek visszaállítására, a március 15. nemzeti ünnepé nyilvánítása és a gazdaságban az erőszakos Tsz-esítések befejezése. Nagy Imre fontosnak tartotta még az általános fizetésemelés, illetve az ár-rendezés és más szociális problémák megoldásának kérdését is.

A magyar forradalom sorsa nem csupán a magyarországi győzelem vagy vereség kérdése volt, hanem sokkal inkább azon múltott, hogy a hidegháború közepette a két nagyhatalmi tömb - az USA vezette NATO és a Szovjetunió vezette Varsói Szerződés - hogyan fog viszonyulni az 1945 óta érvényben lévő hatalmi helyzet esetleges megváltozásához. Egyszerűbben fogalmazva, a NATO hajlandó lesz-e támogatni a magyarok nyugati szférához csatlakozását, és a Szovjetunió hagyni fogja-e ennek bekövetkezését. A helyzetet bonyolította, hogy a magyar forradalom idején zajlott a két világhatalom diplomáciai összecsapása is Egyiptom ügyében. Egyiptom elnöke Gamal Nasszer ugyanis szovjet segítséggel államosította a Szezei csatornát, mely a nyugati hatalmak számára kulcsfontosságú kereskedelmi útvonal volt. Anglia és Franciaország nem hagyhatta érdekeik csorbulását, így Izraelt felkérve a csatlakozásra, közös támadást indítottak Egyiptom ellen. A Szovjetunió komoly fenyegetést intézett az USA és szövetségesei felé, kilátásba helyezve, hogy Egyiptom és Magyarország ügyében akár egy újabb világháborús helyzet kialakulása is megtörténhet. Az USA ekkor meghátrált, titkos megbeszélések keretében a Szezei-válság rendezése érdekében lemondott a magyarországi forradalom támogatásáról, Hruscsov szabad kezet kapott Magyarország lerohanásához.

A Szovjetunió október utolsó napjaiban a nyugattal megkötött titkos alkuig a magyar forradalommal szemben a megtévesztés politikáját alkalmazta. Moszkvában november 1-én megszületett a Forgószél hadművelet terve Magyarország katonai lerohanására. Az akciót Hruscsov a Varsói Szerződés főparancsnokára Konyev marsallra bízta. Az akció részeként a szovjet politikai vezetés kifejezte látványosan tárgyalókészségét, forradalmi küldöttséget hívott tárgyalni. A tárgyaló delegáció november 3-án Maléter Pál

vezetésével indult el a találkozóra, ám az orosz katonaság tárgyalás helyett letartóztatta, és a tököli főparancsnokságra szállította a küldöttség tagjait.

A szovjet támadás november 4-én hajnali 4-kor indult meg. A reménytelen harc Pesten november 4-11 közt folyt. Utoljára Csepel és Újpest esett el, vidéken pedig Dorog, Tatabánya, Pécs tartott ki legtovább.

A forradalom leverése után kinevezett Kádár-rezsim két fő gondja a munkástanácsok visszaszorítása és a hatalommal továbbra is ellenséges, lázító szervezetek megszüntetése volt.

A harcokban összesen 3300 felkelő halt meg, a megtorlás során 229 embert végeztek ki és további 20 ezer forradalmárt börtönöztek be. A megtorlás elől 170 ezer ember menekült külföldre.

Az 1956-os megtorlások igazi lezárása 1963-ig váratott magára, amikor Kádár János márciusban kiadta az 1963. évi 4. törvényerejű rendeletet, melyben közkegyelmet hirdetett

az 56-os forradalom letartóztatottjai számára. A rendelet alapján 3480 ember szabadulhatott ki a kommunista börtönökből!

A közkegyelem azonban nem volt teljes, a meghalt ezrek, meghurcolt tízezrek, az országból elmenekült százezrek történelmünk örök veszteségét jelentik.

A szovjet hadsereg végül 1956 után még 34 évig tartózkodott hazánkban. 1990 márciusában, a szovjet csapatkivonás kezdetén 50 ezer orosz katona, 19 ezer polgári alkalmazott és 32 ezer családtag tartózkodott Magyarországon.

1956 emléke kitörölhetetlen, örökké élni fog minden magyar szívében!

(forrás: Harmat Árpád Péter, <http://tortenelemcikkek.hu/node/159>)

Az ünnepi mellékletet összeállította:

Bálint István János

A meghívót és plakátot tervezte: Suplicz Zsoltné

MÁRAI SÁNDOR: Mennyből az angyal

MENNYBŐL AZ ANGYAL – MENJ SIETVE

Az üszkös, fagyos Budapestre.
Oda, ahol az orosz tankok
Között hallgatnak a harangok.
Ahol nem csillog a karácsony.
Nincsen aranydió a fákon,
Nincs más, csak fagy, didergés, éhség.
Mondd el nekik, úgy, hogy megértsek.
Szólj hangosan az éjszakából:
Angyal, vigyél hírt a csodáról.
Csattogtasd szaporán a szárnyad,
Repülj, suhogj, mert nagyon várnak.
Ne beszélj nekik a világról,
Ahol most gyertyafény világol,
Meleg házakban terül asztal,
A pap ékes szóval vigasztal,
Selyempapír zizeg, ajándék,
Bölcs szó fontolgat, okos szándék.
Csillagszóró villog a fákról:
Angyal, te beszélj a csodáról.
Mondd el, mert ez világ csodája:
Egy szegény nép karácsonyfája
A Csendes Éjben égni kezdett –
És sokan vetnek most keresztet.
Földrészek népe nézi, nézi,
Egyik érti, másik nem érti.
Fejük csóválják, sok ez, soknak.
Imádkoznak vagy iszonyodnak,
Mert más lóg a fán, nem cukorkák:
Népek Krisztusa, Magyarország.
És elmegy sok ember előtte:
A Katona, ki szíven döfte,
A Farizeus, ki eladta,
Aki háromszor megtagadta.
Vele mártott kezet a tálba,
Harminc ezüstpénzért kínálta
S amíg gyalázta, verte, szidta:
Testét ette és vérét itta –
Most áll és bámul a sok ember,
De szólni Hozzá senki nem mer.
Mert Ő sem szól már, nem is vádol,
Néz, mint Krisztus a keresztfáról.
Különös ez a karácsonyfa,
Ördög hozta, vagy Angyal hozta –
Kik köntösére kockát vetnek,

Nem tudják, mit is cselekesznek,
Csak orrontják, nyíznak, gyantíják
Ennek az éjszakának a titkát,
Mert ez nagyon furcsa karácsony:
magyar nép lóg most a fákon.
És a világ beszél csodáról,
Papok papolnak bátorságról.
Az államférfi parentálja,
Megáldja a szentséges pápa.
És minden rendű népek, rendek
Kérdik, hogy ez mivégre kellett.
Mért nem pusztult ki, ahogy kérték?
Mért nem várta csendben a végét?
Miért, hogy meghasadt az égből,
Mert egy nép azt mondta: „Elég volt.”
Nem érti ezt az a sok ember,
Mi áradt itt meg, mint a tenger?
Miért remegtek világrendek?
Egy nép kiáltott. Aztán csend lett.
De most sokan kérdik: mi történt?
Ki tett itt csontból, húsból törvényt?
És kérdik, egyre többen kérdik,
Hebegve, mert végképp nem értik –
Ők, akik örökségbe kapták –:
Ilyen nagy dolog a Szabadság?
Angyal, vidd meg a hírt az égből,
Mindig új élet lesz a vérből.
Találkoztak ők már néhányszor
– A költő, a szamár, s a pásztor –
Az alomban, a jászol mellett,
Ha az Élet elevent ellett,
A Csodát most is ők vigyázzák,
Leheletükkel állnak strázsát,
Mert Csillag ég, hasad a hajnal,
Mondd meg nekik, –
mennyből az angyal

New York, 1956.

1956-os forradalmi utcakép